

**SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVAN VALMISTELUAINEISTO / sle 11022008****Keskustatoimintoja koskevat alueet ja merkintätavat maakuntakaavassa****1. TEEMAA OHJAAVAT TAVOITTEET**

Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista yleistavoitteena todetaan, että **kaupunkiseutujen** työssäkäyntialueilla varmistetaan alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle sekä hyvälle ympäristölle. Kaupunkiseutuja kehitetään tasapainoisina kokonaisuuksina siten, että tukeudutaan olemassa oleviin **keskuksiin**. Keskusta-alueita kehitetään monipuolisina palvelujen, asumisen ja vapaa-ajan alueina.

Eryistavoitteissa korostetaan, että kaupunkiseuduilla on selvitettävä toimivan liikennejärjestelmän lisäksi palvelujen saatavuutta edistävä **keskusjärjestelmä ja palveluverkko**.

Maankäyttö- ja rakennuslain (24 §) mukaan maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava **valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden** huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.

**Satakunnan maakuntakaavan tavoitteissa** määritellään Satakunnan aluerakenteen kannalta merkittäviä tekijöitä:

- "Maakunnan aluerakenteen runkona kehitetään kaupunki- ja taajamaverkostoa vahvistamalla Poria maakuntakeskuksena ja Raumaa, Huittista ja Kankaanpäättä seutukeskuksina sekä maaseudun kuntakeskusten muodostamaa keskusverkkoa."
- "Satakunnan alue- ja yhdyskuntarakenteesta nousevia, vetovoimaa ja sisäistä dynamiikkaa luovia tekijöitä ovat merenrantakaupunkien, Kokemäenjokilaakson ja Rauma-Eura-Huittinen – alueiden muodostamat nauhamaiset kehittämisvyöhykkeet sekä Pohjois-Satakunnan säteittäin kasvava kehittämisalue."

**2. TEEMAA KOSKEVAT MERKINNÄT JA PERUSTELUT****2.1. Aluevaraus- ja kohdemerkinnät**

Maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita osoitetaan aluevarausmerkinnöillä. Aluevarauksiin rinnastettavia kohdemerkintöjä käytetään kaavan mittakaavaan nähden pienialaisia alueita osoitettaessa tai kun aluevarauksen ulottuvuudella ei ole ylikunnallisen ohjaustarpeen tai maakuntakaavan muun sisällön kannalta merkitystä (esim. kylät).

Viivamerkinnöillä osoitetaan liikenneyhteyksiä, johtoja ja osa-alueita. Aluevarauksia voidaan tavanomaisen aluevaraussuunnittelun tarpeiden lisäksi käyttää täsmentämään ja tarkentamaan kehittämisperiaatteita tai osa-alueiden erityisominaisuuksia.

Aluevarausmerkinnöillä osoitetaan alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Aluevarausmerkinnät ovat toisensa poissulkevia siten, että samalla alueella ei voi samanaikaisesti olla voimassa kahta eri aluevarausmerkintää. Aluevarausmerkintöihin rinnasteiset viiva- ja kohdemerkinnät ovat aluevarausmerkinnöistä poiketen kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä.

## Keskustatoimintojen alue

**C**

Merkinnällä osoitetaan keskustahakuisten palvelu-, hallinto-, asumis- ja muiden toimintojen alueita niihin liittyvine liikennealueineen ja puistoinneen. Alueelle voi sijoittua myös asumista.

**c**

Merkinnän osoittamalle alueelle voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suur-yksiköitä

- C-1 Merkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen, Porin keskustatoimintojen alue, johon sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista. Alueella olevat arvokkaat kulttuuriympäristöt ja kohteet on esitetty maakuntakaavakartalla erilliskuvana.
- C-2 Merkinnällä osoitetaan maakunnan osakeskuksen, Rauman keskustatoimintojen alue, johon sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista. Alueella olevat arvokkaat kulttuuriympäristöt ja kohteet on esitetty maakuntakaavakartalla erilliskuvana.

### Suunnittelumääräys

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä kansainvälisen, kaupallisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia kaupunkirakenteessa korostavan kaupunkikeskustan kehittämiseksi varamalla alueita tiivistä kaupunkirakennetta ja monipuolisia palveluja varten.

- C-3 Merkinnällä osoitetaan palvelurakenteeltaan seutukeskustasoisten keskusten, Harjavan, Huittisten ja Kankaanpään kaupunkien keskustatoimintojen alueet, joihin sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.
- c Kohdemerkinnällä osoitetaan palvelurakenteeltaan ylikunnallisten keskusten, Euran, Kokemäen, Säskylän ja Ulvilan keskustojen ydin alueet, joihin sijoittuu keskustahakuisia hallinto-, hyvinvointi- ja vapaa-ajan palveluja ja asumista.

### Suunnittelumääräys

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä, kaupallisesti vetovoimaisen ja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvokerrostumia korostavan keskustan kehittämiseksi edistämällä erityisesti alueen rakenteellista eheyttämistä ja tiivistämistä.

### Perustelut:

Merkinnällä **C tai c** osoitetaan lähinnä kaupunkitasoisten tai aluerakenteen kannalta vastaavaa seudullista merkitystä omaavien taajamien keskusta-alueita. Muutoin keskustatoiminnot sisältyvät taajamatoimintojenmerkinnällä osoitettuihin alueisiin.

Satakunnan maakunnan aluerakenteellinen keskusverkko on määritelty maakunnallisessa aluerakenteen selvityksessä (MARA-hanke 2006 -2007: "Maakunnan aluerakenteen analyysimenetelmien kehittäminen"). Keskusverkon perusteella osoitetaan palvelu-, ym. ominaisuuksiltaan kaupunki- tai kaupunkikeskustasoisten tai vastaavien seudullisesti merkittäviä palveluja omaavien kuntien keskustatoimintotoimintojen alueet C-aluemerkinnällä tai c-kohdemerkinnällä.

Selvityksessä Pori ja Rauma erottuvat muista kaupunkikeskuksista selkeästi kumpikin väestöltään ja palvelurakenteeltaan omaan luokkaansa. Porin kaupungin asemaa maakunnan pääkeskuksena kuvataan osoittamalla sen keskustatoimintojen alue aluevarauksena C-1. Merkinnällä C-2 osoitetaan maakunnan osakeskukseksi luokitellun, Rauman kaupungin keskustatoimintojen alue, jossa Vanhan Rauman asema UNESCO:n maailmanperintökohteen arvot on suunnittelussa otettava keskeiseksi lähtökohdaksi. Maakuntakaavassa em. suunnitteluvaihtoehto on osoitettu alueelle erillisellä merkinnällä ja määräyksellä.

C-3 merkinnällä osoitetaan, Harjavallan, Huittisten ja Kankaanpään kaupunkien keskustatoimintojen alueet, joiden palvelutaso-, liikenteellinen sijainti ja työpaikkatarjonta määrittelevät ne seudullisiksi keskuksiksi.

Kohdemerkinnällä c osoitetaan ne ylikunnalliset kuntakeskukset, jotka palvelu- ja työpaikkatarjonnaltaan palvelevat yhden tai useamman lähikunnan asukkaita.

Keskustatoimintojen alueiden määrittely perustuu yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän tietoihin (YKR-aineisto, Tilastokeskus ja SYKE:n tilasto- ja paikkatiedot), kuntien kaavoituskatsauksiin – ohjelmiin, strategioihin /kuntaneuvotteluihin sekä ”Satakunnan aluerakenne-selvitykseen.

## **2. MUUTOKSET VERRATTUNA SATAKUNNAN SEUTUKAAVAAN 5**

Satakunnan seutukaavassa 5 ei ole aluevarauksia keskustatoiminnoille

## **3. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI**

### **3.1. Ehdotettujen alueiden toteutumiseen liittyvien mahdollisuuksien ja uhkien arviointi**

Satakunnan maakuntakaavassa osoitettavat aluerajaukset ja niihin liittyvien määräyksien vaikutukset kohdistuvat yksityiskohtaisempaan kaavoitukseen ja muuhun viranomaisten harjoittamaan alueiden käyttöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Satakunnan maakuntakaavan yhtenä tavoitteena on ottaa valtakunnallisten alueidenkäyttötärpeiden mukaisesti (VAT) alueidenkäytön suunnittelussa huomioon maanpuolustuksen tarpeet.

Maakuntakaavassa tutkittujen alueidenkäyttöratkaisujen on annettava kestävä alueidenkäyttölinen pohja maakunnan kehittämiseksi samoin kuin kuntien ja muiden viranomaisten alueiden käyttöä koskevalle suunnittelulle. Maankäyttö ja rakennuslain tavoitteena (MRL 1 §) on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävää kehitystä. Nämä kestävä kehityksen ulottuvuudet tulevat näkyviin maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä esitetyssä ryhmitelyssä ekologisten, kulttuuristen ja sosiaalisten vaikutusten sekä osittain myös taloudellisten vaikutusten osalta.

Keskustatoimintojen kehittämisen alueellisten edellytysten turvaamista koskevat aluevaraus- ja kohde merkinnät osoittavat lähinnä olemassa olevien toimintojen sijainnin sekä niiden kehittämis- ja laajentumisalueiden yleispiirteisen sijainnin.

Keskustatoimintojen alueiden merkittävimmät ekologiset vaikutukset kohdistuvat keskeisesti energiankulutukseen, ilmastoon sekä eheyttävän ja tiivistämISRakentamisen kautta toisaalta keskustojen luonnonolosuhteisiin ja toisaalta luonnonympäristön säästymiseen taajama-alueiden ulkopuolella.

Keskustoihin liittyvillä toiminnoilla on erittäin suuret vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä elinkeinojen harjoittamiseen. Satakunnan väestöstä 80 % asuu taajamiksi luokitelluilla alueilla. Keskusta-alueiden kehittäminen niin kaupallisten ja kulttuuri- ym. palvelujen kuin keskusta-asumisalueiden osalta edistää elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia, työpaikkojen ylläpitämistä ja uusien luomista, vapaa-ajan palvelujen monipuolista tarjontaa sekä mahdollisuuksia riittävän ja osaavan työvoiman pysymistä ja muuttamista alueelle / kuntaan.

Keskustatoimintojen alueilla kulttuurihistoriallisten arvojen korostaminen ja historiallisten kerrostumien säilyttäminen myös uudistuksia ja eheyttämistä ja tiivistämistä koskevassa suunnittelussa edistää alueiden ominais-/ erityispiirteiden ja omaleimaisuuden merkitystä maakunnan erilaisissa ja – kokoisissa palvelukeskuksissa ja asukkaiden elinympäristössä.

Keskusta-alueisiin liittyvät taloudelliset vaikutukset ovat merkittävät. Liike-elämän ja työssäkäynnin keskittymät ja vetovoima-alueet lisäävät aluetaloutta ja työllisyyttä.

Ehdotettujen alueiden vaikutuksia tarkastellaan taulukkomuotoon rakennetussa arviointiosiossa maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä esitetyn ryhmittelyn mukaisesti (taulukon vaakasarake). Arviointikooste on rakennettu mahdollisuus- ja uhkamuotoon, koska niin maankäytön suunnittelussa kuin muussakin alueellisessa kehittämistyössä yhdistyvät toisaalta mahdollisuuksien edistäminen ja toisaalta uhkien ehkäisy. Mahdollisuusosiossa arvioidaan ehdotettavien alueiden toteutumisesta johdettavia myönteisiä vaikutuksia ja vastaavasti uhkaosiossa alueen toteutumisesta tai joissakin tapauksissa myös toteutumattomuudesta aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia.

### Taulukko 1. Arvio keskustatoimintojen merkintään liittyvien merkintöjen vaikutuksista.

MAANKÄYTTÖ- LUOKKA/	Keskustatoimintojen alue (C, c)				
VAIKUTUKSET (MRL 1 §)	Ihmisten elin- oloihin ja elin- ympäristöön	Maa- ja kalli- operään, veteen, ilmaan ja ilmas- toon	Kasvi- ja eläinla- jeihin, luonnon monimuotoisuu- teen ja luonnon- varoihin	Alue- ja yhdys- kunta- rakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalou- teen sekä liiken- teeseen	Kaupunkikuvaan, maisemaan, kult- tuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön
<b>MAHDOLLISUUDET / myönteiset vaikutukset</b>					
	lisää elinympäristön viihtyisyyttä, palvelujen saata- vuutta, * elinkeinojen harjoittamista, *keskustaan sovel- tuvien virkistysalu- eiden kehittämistä	palvelujen sijoitta- minen tiiviisti keskustoihin edis- tää päästöjen vähentämistä  vähentää liikenteen kasvua	ei vaikutuksia	alueet kytkeytyvät muuhun yhdyskun- tarakenteeseen ja hyödyntävät ny- kyistä liikenneverk- koa  edistää kävelykes- kustojen kehittä- mismahdollisuuksia	edistää kaupun- ki/taajamakuvan eheyttämistä  edistää hyvän arkkitehtuurin suunnittelua ja rakennettujen kulttuuriympäristö- jen säilyttämistä

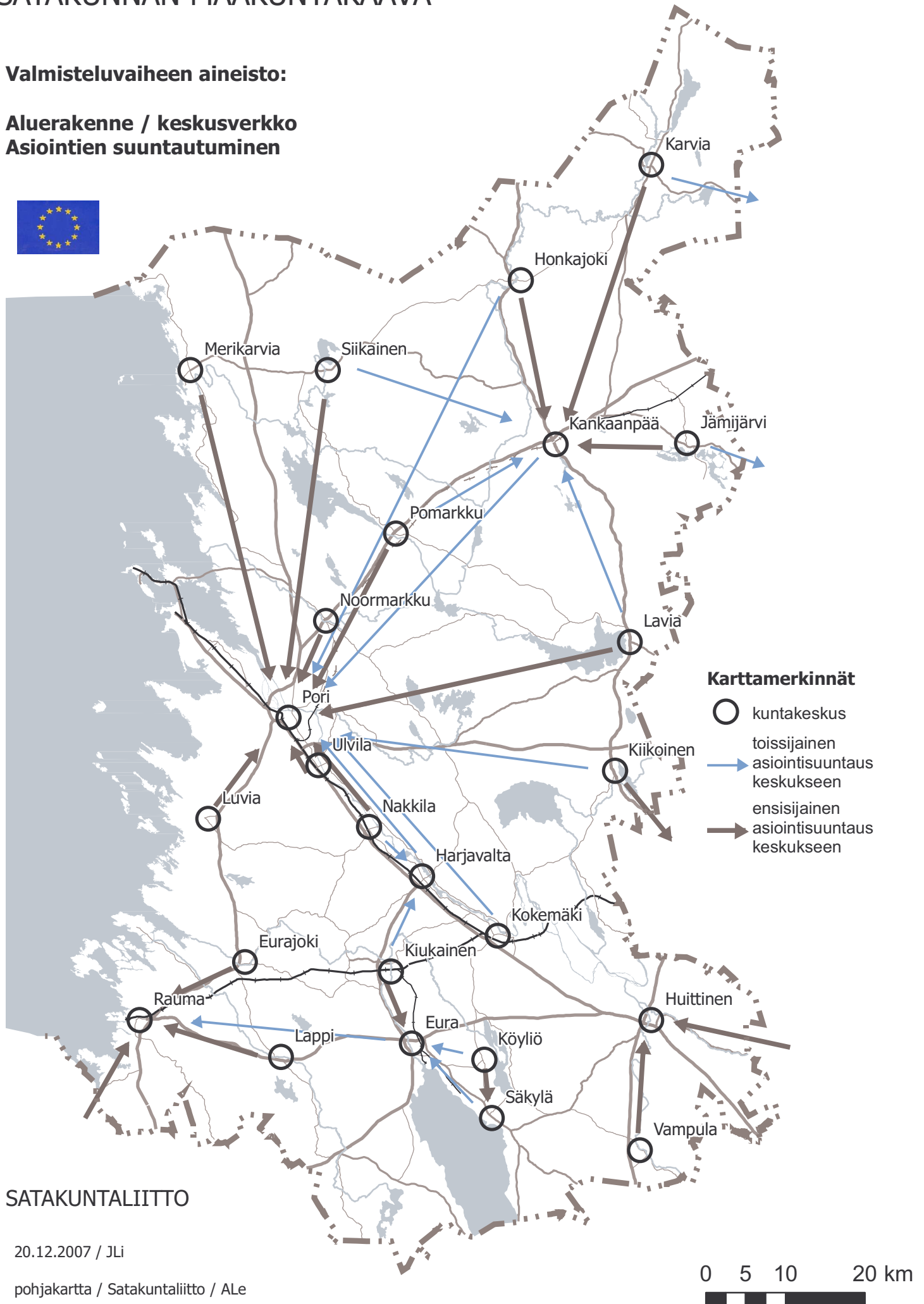
### KARTTALIITE

Kuva 1.Satakunnan maakuntakaavaan ehdotettavat keskustatoimintojen alueet ja kohteet

# SATAKUNNAN MAAKUNTAKAAVA

Valmisteluvaiheen aineisto:

Aluerakenne / keskusverkko  
Asiointien suuntautuminen



## Karttamerkinnot

- kuntakeskus
- toissijainen asiointisuuntaus keskukseen
- ensisijainen asiointisuuntaus keskukseen

SATAKUNTALIITTO

20.12.2007 / JLi

pohjakartta / Satakuntaliitto / ALe



alue	Väestö 2006 (ei arvioinnissa)	Taajaman asukas- tiheys	Taajama- väestön määrä	työpaikka-omavarai- suus	Palvelutyö-paikkojen määrä	nuorten tutkinto- koulutus-paikat	terveydenhuollon palvelut	kaupalliset palvelut	liikenne-palvelut	päivittäi- set asioinnit	summa	keskiarvo	mediaani	PALVELUJEN TARJONTATASO	Keskusnimi	ESITYS MAAKUNTAKAAVAM ERKINNÖIKSI
Pori	76185	1	1	2	1	1	1	1	1	1	10	1,1	1,0	1 maakuntakeskus	C-1	Keskustatointojen alueet sisältyvät taajamatoimintojen alueisiin  kohdemerkin aluumerkintä
Rauma	37044	2	2	6	2	2	2	2	2	2	22	2,4	2,0	2 maakunnanosakeskus	C-2	
Kankaanpää	12578	3	4	5	3	3	4	4	9	3	38	4,2	4,0	3 seutukeskus	C-3	
Harjavalta	7700	5	5	1	6	7	3	5	3	6	41	4,6	5,0	4 seutukeskus	C-3	
Huittinen	9055	10	7	7	4	4	5	3	5	4	49	5,4	5,0	5 seutukeskus	C-3	
Eura	9413	9	5	4	8	15	9	5	6	5	66	7,3	6,0	6 ylikunnallinen keskus	c	
Kokemäki	8277	10	8	10	7	5	8	7	4	7	66	7,3	7,0	7 ylikunnallinen keskus	c	
Ulvila	13767	4	3	22	4	6	7	12	8	8	74	8,2	7,0	8 ylikunnallinen keskus	c	
Säkylä	4888	13	10	3	9	15	6	8	10	9	83	9,2	9,0	9 ylikunnallinen keskus	c	
Nakkila	5768	20	10	16	11	8	15	11	6	11	108	12,0	11,0	10 kuntakeskus		
Eurajoki	5843	7	12	12	11	15	15	15	17	10	114	12,7	12,0	11 kuntakeskus		
Noormarkku	6109	5	8	25	10	15	10	14	22	12	121	13,4	12,0	12 kuntakeskus		
Merikarvia	3494	20	13	11	13	15	13	11	15	13	124	13,8	13,0	13 kuntakeskus		
Karvia	2779	7	19	9	14	15	15	13	24	14	130	14,4	14,0	14 kuntakeskus		
Lavia	2162	13	19	17	20	15	11	13	17	15	140	15,6	15,0	15 kuntakeskus		
Kiukainen	3356	24	14	14	14	15	12	16	14	18	141	15,7	14,0	16 kuntakeskus		
Lappi	3248	16	16	21	14	15	15	17	11	17	142	15,8	16,0	17 kuntakeskus		
Honkajoki	1985	19	19	8	14	15	15	16	17	22	145	16,1	16,0	18 kuntakeskus		
Luvia	3337	16	14	24	14	15	15	18	21	16	153	17,0	16,0	19 kuntakeskus		
Jämijärvi	2161	13	19	18	20	15	15	15	17	23	155	17,2	17,0	20 kuntakeskus		
Siikainen	1794	10	23	13	20	15	15	16	24	20	156	17,3	16,0	21 kuntakeskus		
Pomarkku	2515	16	16	20	20	15	15	18	22	19	161	17,9	18,0	22 kuntakeskus		
Köyliö	2907	22	18	23	14	15	15	20	11	24	162	18,0	18,0	23 kuntakeskus		
Vampula	1686	23	23	15	20	15	15	20	11	25	167	18,6	20,0	24 kuntakeskus		
Kiikoinen	1309	25	23	19	20	15	15	16	15	21	169	18,8	19,0	25 kuntakeskus		
	229360															

109 keskiarvo

huomiot:

palvelutyöpaikkojen osuus laskettu koko Satakunnan palvelutyöpaikoista - vastaa palvelutyöpaikkojen määrän mukaan sorttausta

Taajamaväestön osuus lisäksi koko Satakunnan taajamaväestöstä - eli taajamaväestön määrä